

training on an individual program. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2023. 14(4). P. 387–404.

28. Śliwa S., Saienko V., Kowalski M. Educating students during a pandemic in the light of research. *International Journal of Educational Development*, 2021. 87, 102504. P. 1–5.

29. Tolchieva H. *Recreational industry system: basic management, pedagogical approach, health effect*: monograph. Opole: Publishing House ANS-WSZiA, 2023. 270 p.

Оксана БАШТОВЕНКО,

завідувач кафедри фізичного виховання,

спорту та здоров'я людини

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

м. Ізмаїл, Україна

ІНКЛЮЗИВНИЙ УРОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ – СУЧАСНА ПОТРЕБА

На початку 21 століття в світі реєструється близько двох мільярдів людей, що мають захворювання опорно-рухового апарату. Такі розлади і захворювання значно обмежують рухливість, що призводить до передчасного припинення роботи, зниження добробуту та зменшенню можливостей участі в суспільному житті. Пропорційно зростанню чисельності населення, зростає і чисельність захворювань. Розлади та захворювання опорно-рухового апарату включають понад 150 різних патологій. Їх спектр широкий: від гострих, короткочасних станів, таких як переломи, розтягнення і вивихи, до тривалих розладів, що супроводжуються незворотними функціональними порушеннями та інвалідністю. Розлади і захворювання опорно-рухового апарату зазвичай характеризуються болем, обмеженням рухливості, руховими розладами та розладами функціональних можливостей, що обмежують дієздатність людини [6,с.124].

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Розлади і захворювання в кістково-м'язовій системі включають порушення, які вражають: суглоби, кісткову тканину, м'язи, хребет, захворювання сполучної тканини. Хоча поширеність захворювань опорно-рухового апарату залежить від віку та діагнозу, вони вражають людей різного віку в усьому світі. Країни з високим рівнем доходу (441 млн осіб) найбільше страждають від цих захворювань, за ними йдуть країни західної частини Тихого океану (427 млн. осіб) і Південно-Східної Азії (369 млн. осіб). Розлади, а також захворювання опорно-рухового апарату основні фактори інвалідності у світі.

Захворювання опорно-рухового апарату вражають дитячий організм також, потребують більш пильної уваги і ретельного втручання. Можливості реабілітації в дитячому віці є більш ефективними за можливості своєчасної та вірно визначеної реабілітаційної дії. Ось чому реабілітаційні послуги є найбільш затребуваними саме для цієї категорії населення [5].

Частота захворювання опорно-рухового апарату зростає з віком, особливо серед молодих людей, активного робочого віку, чоловіків. Це відбивається на економічному розвитку, створює негативні тенденції у виробництві, різних робочих сферах.

Крім того, захворювання опорно-рухового апарату тісно пов'язані з помітним погіршенням психічного здоров'я і функціональними розладами. За прогнозами на майбутнє кількість людей з порушеннями опорно-рухового апарату значно зростатиме, особливо в країнах низького та середнього розвитку.

На сьогоднішній день все більше набуває популярність напрям профілактичної, лікувальної, психологічної, педагогічної та соціальної допомоги дітям з порушеннями опорно-рухового апарату. Такі діти відносяться до дітей з особливими освітніми потребами і мають можливість отримати реабілітаційні послуги в реабілітаційних центрах та центрах лікувальної фізичної культури[4, с. 52].

Головне значення системи освіти для дітей з особливими потребами у можливості їх соціальної адаптації і інтеграції в суспільство. Аномалії розвитку

і патології опорно-рухового апарату у дітей характеризуються непостійністю ступеня тяжкості різних розладів. Лідерами медичної картини є затримка розвитку, недорозвинення, регрес або втрата рухових функцій.

В даний час дошкільники з обмеженими руховими здібностями широко інтегруються в загальноосвітні шкільні установи. Діти з легкою моторною патологією не відчують труднощів в групі здорових однолітків, успішно засвоюють програму. Діти з руховими порушеннями неврологічного характеру часто відчують перешкоди в адаптації до умов державного навчального закладу тому що рухові порушення часто поєднуються з відсутністю мови та зниженим когнітивний розвитком цих дітей[2,с. 64].

Сучасні педагогічні технології фізичної реабілітації дітей з порушеннями опорно-рухового апарату дозволяють вивчити ризики інтеграції таких дітей до шкільного колективу[5,с. 126].

Постійний комплексний супровід дітей з особливими освітніми потребами розглядається як процес, спрямований на створення найсприятливіших умов для їх інтеграції в суспільство однолітків зі стандартним розвитком. Важливим і відповідальним є створення оптимальних комплексних умов, які б забезпечили гармонійне становлення та розвиток особистості від дитинства до дорослого життя. Під комплексом умов маємо на увазі сукупність частин, складових, з'єднаних між собою, що забезпечують необхідний ефект та досягнення мети[7,с. 260].

Комплексна підтримка дітей з порушеннями опорно-рухового апарату має міждисциплінарний характер, оскільки вона знаходиться на стику медицини, загальної та спеціальної педагогіки, педагогічної та соціальної психології. Це говорить про те, що для розвитку та становлення дитини з особливими потребами потрібні спеціалісти: невролог, логопед, а спеціальний психолог, вчитель, вихователь. Значний відсоток дітей із захворюваннями опорно-рухового апарату становлять дітей з церебральним паралічем. Це захворювання часто стає причиною інвалідності.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Однією з технологій уроку є технологія відновлювальної роботи. Основними характеристиками означеної технології є те, що урок не є системою реабілітації, а сам процес навчання базується на інтересі, успіху і довірі. Також важливо відзначити адаптацію змісту та коригуванню навчального матеріалу на основі урізноманітнення складних і непотрібних деталей. У процесі застосування цієї технології розвиваються слух, зір, моторика, пам'ять, логічне мислення, що підключаються одночасно. У процесі навчання використовується орієнтовна основа дій (опорні сигнали), визначення формуються за встановленою моделлю, використовуються алгоритми. Відбувається взаємонавчання, використовуються діалогічні прийоми.

Крім того, важливою сучасною технологією організації навчального процесу є ігрова технологія. Це технологія самостійного засвоєння навички, предмета, і навіть частини предмета. Її також можна використовувати як технологія проведення позакласної роботи.

Важливою є і технологія диференційованого навчання. Характерною особливістю цієї технології є те, що коли в одному класі є діти з різними освітніми можливостями, необхідно досягти базової підготовки на максимально можливому індивідуальному рівні складності. Також є технологія колективного навчання. Ця технологія передбачає націленість на кінцевий результат, передачу отриманих знань один одному.

Співпраця та взаємодопомога між учнями є надзвичайно важливою.

Метою фізичного виховання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату є створення, використовуючи корекційні фізичні вправи та спеціальні рухові режими, передумови до успішної повсякденної, навчальної та соціальної адаптації до реальних умов життя, а також їх інтеграція в суспільство.

У дітей з порушеннями опорно-рухового апарату спостерігаються наступні особливості психофізичного розвитку: відставання в фізичному розвитку; підвищена стомлюваність; затримки розвитку рухових умінь і навичок; недостатня адаптація до фізичних навантажень; уповільнена нервова реакція; комплексний розвиток пізнавальних переживань; повільне засвоєння;

Враховуючи особливості психофізичного розвитку та можливостей дітей з порушеннями опорно-рухового апарату учитель повинен створити відповідний предметно-розвиваючий, коригуючий, на основі принципів поліфункціональності, моральності, раціональності, комплексності, варіативності простір для реалізації сучасних освітніх технологій.

Основна робота з оздоровлення та фізичного розвитку в освітній організації базується на руховій основі уроку фізичної культури дітей будь-якого віку. Поряд із фізичним розвитком діти засвоюють основи культури здоров'я[1,с.188]. Валеологічний матеріал, органічно включений в структуру різних видів діяльності дітей на уроці, сприяє розширенню знання дітей про будову людини, вплив фізичних вправ на організм та безпеку життєдіяльності[3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Баштовенко О. А. Спрямованість на формування здорового способу життя у майбутніх вчителів фізичного виховання. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д Ушинського*, 2011, 3-4: 186-190.
2. Гук Г. І., Окопний А. М. Соціалізація дітей з особливими потребами та їх значення у сфері фізичного виховання. *DOI: <https://doi.org>*, 2022, 78.
3. Сивохоп Е.М., Хома Т.В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи в інклюзивному середовищі. 2022.
4. Чеботарьова О. Навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах загальноосвітньої школи / Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні: наук.-метод. зб. до Всеукр. наук.- практич. конф. К., 2007. С. 49–52.
5. Чопік О. В. Формування взаємин дітей з вадами опорно-рухового апарату із здоровими ровесниками в умовах інклюзивного навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03. Київ, 2013. 247 с.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

6. Шевцов А.Г., Романенко О.В., Ханзерук Л.О., Чеботарьова О.В. Дитина з порушеннями опорно-рухового апарату в загальноосвітньому просторі. Методичні рекомендації фахівцям з організації та впровадження інклюзивної форми навчання дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. Навчально-методичний посібник /за заг. наук. ред. А. Г. Шевцова. К.: Видавничий Дім „Слово”, 2014. 200 с.

7. Ярчук Г.В., Ганчева К. М. Особливості підготовки вчителя фізичної культури в умовах інклюзивної освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*, 2021, 56: С. 250-262.
<http://hdl.handle.net/123456789/1628>

Ірина БЕЗДУШНА,

здобувач освіти фахового молодшого бакалавра
Комунального закладу „Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка
Черкаської обласної ради”
м. Умань, Україна

Науковий керівник: Любов ЧЕРНЕНКО,
викладач фізичного виховання початкової освіти, майстер спорту
Комунального закладу „Уманський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка
Черкаської обласної ради”
м. Умань, Україна

ЧОМУ ТАК ВАЖЛИВИЙ СПОРТ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ?

Фізичне виховання та спорт в сучасній освіті є ключовими елементами, визнаними не лише як засіб для забезпечення здоров'я, але й як важливий чинник розвитку особистості. У світі, який швидко змінюється, фізична активність та спорт стають необхідною складовою гармонійного росту та